

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 6 frt — kr.
Negyedévre 1 < 05 >
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 8 frt — kr.
Negyedévre 2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 10 frt — kr.
Negyedévre 2 > 50 >

NAGYVÁRAD, október 19.

Fegyveres béke.

Mikor a parlamenti szezon kezdetén a miniszterek benyújtják a következő évre szóló költségvetést, első, ami a figyelmes olvasónak szemébe tűnik, a hadügyi tárca költségvetésének enormis emelkedése. A háboru fenyegető réme arra sarkalja az uralkodókat, hogy hadseregüket minden tekintetben fejleszteni, erősíteni, tökéletesíteni iparkodjanak. Ez a törekvés aztán első sorban a költségvetések millióiban nyer kifejezést.

Mi még mindig nem vagyunk abban a helyzetben, hogy a jövő évi költségvetésbe bepillantathatnánk. A parlament előtt még csak az indemnyi fekszik, amelyben felhatalmazást kér a kormány, hogy a jövő év első négy hónapjában költségvetés nélkül fedezhesse a felmerülő kiadásokat. A félhivatalosak azonban elárultak már annyit, hogy ezuttal nagyobb lesz a hadügyi budget emelkedése, mint az előző években.

Ennek a rendkívüli emelkedésnek az indokolását megtaláljuk a francia és német hadügyi költségek emelkedésében.

A francia kamarának hadügyi bizottsága a múlt héten megtagadta a kormánynak azt a kívánságát, hogy ez évi ujonczjutalék számát 12,500 emberrel emeljék.

Erre Billot hadügyminiszter bizalmas ülésben indokolta a kormány kívánságát. Mit mondhatott a miniszter a zárt ülésen? nem jutott nyilvánosságra, — de az eredmény sokat elárul: a bizottság visszavonta előbbi határozatát és megszavazta az ujoncz-jutalék felemelését. És a felemelés azt jelenti, hogy 1900-tól kezdve 35,000 emberrel nagyobb lesz a hadsereg békelétszáma.

Pedig a francia hadsereg béke létszáma — Oroszországot kivéve — eddig is a legnagyobb volt: 28,223 tiszt és 539,179 ember a tengerészeken kívül. 1900-ban 600,000 emberből fog állani békében a francia hadsereg. Pedig az ország lakossága a májusi népszámlálás adatai szerint csak 38 és egynegyed millió. De a francia mindenestre túl akar tenni a németen.

Németországban a hadsereg békelétszáma a legújabb intézkedések végrehajtása után 21,310 tiszt és 548,230 ember, — a birodalom lakosságának száma pedig 52 és fél millió. A francziákat azonban nagyon nyugtalanítja a német hadseregnek 12 ezer főnyi eddigi többsége.

Ezzel szemben minket azzal vigasztalnak a félhivatalosok, hogy nálunk ehhez képest csekély a béke létszám. Három millióval több lakossága van a Magyar-osztrák monarchiának mint Fran-

ciaországnak, hadseregünk béke létszáma pedig kétszáz ezerrel kisebb: 18,129 tiszt és 329,112 ember.

Jövőre letelik a 10 esztendőre megállapított ujonczjutaléknak utolsó esztendeje. A félhivatalosoknak az a törekvése, hogy ami hadseregünk béke létszámát oly szerénynek tüntetik fel, azt a gyanut keltik bennünk, hogy jövőre nálunk is tetemesen emelni szándékoznak a hadügyminiszterek a közöshadseregnek és mindkét honvédségnek békelétszámát.

Elbirja-e az ország ez újabb terheket?

Még nagyobb kérdés: hol és mikor fog megállapodni a fegyveres molochnak békében is ijesztő növekedése?!

Nagyon jól ismerjük a katonaságnak nemes hivatását, azt is jól tudjuk, hogy drága, nagyon drága a fegyveres béke, de az uralkodóknak pétervári és budapesti találkozása után azt hittük, hogy most már bizhatunk a béke állandóságában. Ezek a hírek azonban inkább arra alkalmasak, hogy a háboru rémét állítsák szemünk elé.

Pedig az a háboru, amelyre oly régóta készülnek Európa népei, oly rémesnek ígérkezik, hogy rágondolni is rossz.

A fegyveres békét pedig nem sokáig birják már a népek.

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

Dudus meghalt.

Irta: DEÉR.

Dudus meghalt. Örökre lecsukódtak azok a szép szemek, örökre elnémult az a mosolygó, beszáradt ajak.

Ott fekszik a hófehér ravatalon. Mintha aludnék, mintha álmlában mosolyogna, úgy fekszik. Fehér myrtus koszoru övezi még fehérebb homlokát. Kézében egy kis keresztet tart. — Mintha arra mosolyogna.

Fehér ruhába öltöztették. Maga is segítette varrni. És milyen szorgalommal, milyen boldog sietséggel varrta azt a ruhát.

Mennyasszonyi ruhájának szánták. Éppen elkészült a temetésére. Mennyasszonyi díszben fekszik a ravatalon, — azért is oly szép még itt is. Tán völegényére, szerelmére gondolt, midőn utolsót dobant az a jóságos kis szive, s ott maradt az arczán a mennyasszony boldogsága, a szerelmes leány mosolya.

Dudus meghalt! Ugy-e nem tudjátok, mit fejez ki e rövid két szó? Sokan meghalnak. Eltemetik, elfelejtik s vége . . .

De én ismertem Dudust. Ismertem mióta

él. Láttam anyja ölében. Hallottam, mikor gyögyögni kezdett. Láttam mikor először poroszkált nagy nehezen egy pár lépésnyire. Előtem fejtett ki üde, illatos bimbóvá. — Ott voltam, midőn először cserélte fel a rövid ruhát, a komoly, hosszú szoknyával.

Láttam Dudust nyilni, mosolyogni és hervadozni. Csak én tudom, én érzem azt igazán, mit tesz az: Dudus meghalt.

Meghalt virágkorában, meghalt mennyasszonykorában. Tudjátok-e, mi az, meghalni akkor, mikor egy élet hosszú, édes boldogsága előtt állunk? Meghálni akkor, mikor rövid néhány nap választ el attól a mámorító pillanattól, mikor az oltár előtt, a pap előtt, az egész világ előtt elmondhatjuk azt az egy szót: szeretem?

És Dudus ekkor halt meg. — A halál angyala vezette az Isten elé. A nászéjszaka helyett egy hideg, rideg sírgödör vár reá. A kóporsó a mennyasszonyi ágya.

Mikor odapillantok arra a fehér ravatalra, úgy érzem, hogy ki tudnék kelni a gondviselés ellen, minden ellen. — A lelkem sir. Ugy sir, hogy megremegek bele.

És csak nézem, nézem azt a fehér arczot, azokat a lemlő selymes puha fürtöket. A míg nézem elvonul előttem a kis Dudus egész élete. Olyan volt ez az élet, mint egy virágé, a mely

kinyílik, illatozik, pompázik, s mielőtt letépnék, mielőtt valaki keblére tűznék, elhervad.

Isten veled édes kis Dudusom! Folytasd mennyasszonyi álmodat. Találd meg azt a boldogságot, melynek küszöbéről szólított el a halál angyala!

De mielőtt letennének a földbe, hadd álmodjam végig itt a ravatalod előtt a te életedet. Olyan édesbús a rád emlékezés.

Leirom ide édes Dudus. Aztán majd elolvasom nagyon sokszor. Hiszen annyira szerettelek, annyira szeretünk valamennyien.

* * *

Olyan volt, mikor gagyogni kezdett, mint Ráfael Jézusa. — Maga az élet, az élevenítség, az öröm.

Boldogsága volt mindenkinek, — szemefénye jó szüleinek. Olyan üdeségben, boldogságban cseperedett fel. Nem is vettük észre hogy nagy leány lett. — Kacagtunk, szívből kacagtunk, mikor először libegett be hosszú ruhájában, s tréfás pukedlivel mutatta be magát.

Akkor is csak Dudust láttuk, a kis aranyhajú rózsás arczu Dudust.

Pedig akkor már nem volt az. Nem a régi, üde, Dudus állt már előttünk akkor.

Haja akkor is aranyárga volt, a szemei

Az őszi- és téli-idényre legelősebb bevásárlási forrás

valódi Jäger alsó ingek, nadrágok, téli keztyük és harisnyákban, ugyintén a legjobb minőségű férfi-, női- és gyermekcipőkben és saját készítményű vizmentes csizmákban.

ARANYI és RÓTH,
NAGYVÁRAD,
ZÖLDFA-UTCZA 36. SZ.

Vevő közönség
figyelmébe!

Munkácsy állapota.

Sötét hírek kelnek szárnyra, messze idegenből, az Eendenich-i élőhalottak szomorú hajlékából.

A legnagyobb élő művész, a világ legkiválóbb festője, a magyarok büszkesége, a hatalmas lángész ott vívódik a halállal, irtózatos rohamok között, homályba borult elmével.

Rettenetes még csak elgondolni is, hogy ily fényes tehetséget ily szörnyű torzzá tehesen a lélek gyilkosa: a borzalmas téboly.

Elszorult szívvel, keserű érzelmek között forgatom a szűkszávu Hiób-hírt.

Luxenburg, okt. 19. (Saj. tud. táv.)

A beteg Munkácsy állapota reménytelenül rosszabbra fordult. A mester, ki eddig napokon keresztül komor és hallgatag volt, tegnapelőtt heves rohamokban tört ki. Orvosai, kik szüntelenül körül vannak, alig tudták megfékezni. Tegnap újra kitértek a rohamok és az orvosok feladtak minden reménységet.

Hát nem a legfeketébb gyászjelentés ez?

Vagy lehet a halál szörnyűbb annál a hirnél, hogy az, aki a legtökéletesebbet, a legfűnségesebbet az Isten-embert úgy tudta ihletett kezeivel megörökíteni, mint eddig soha kivüle senki, — most ordítva űrjög s levette magát az embert, teljesen, óh teljesen!

Hiszzen a lélek halála százszor rettenetesebb mint a gyarló test feloszlása.

És a test él. El, hogy borzalmat keltsen. Nincs az isteni szikrának nyoma sem benne. Nincs benne egy csöppnyi öntudat. Csak állat; vad kártékony fenevad.

Nincs állapot, melyben a nyomorult ember nyomorultabb lehetne, mint az élőhalál.

Itt már nincs szánalomnak helye; itt a rémületes jogos borzadály támadt fel szemünkben.

Félve várom, mikor jön az utolsó hír, a legutolsó.

Óh, hisz ha még olyan gyászos lesz is, megváltást jelent majd; megváltást az irtózatból, a kegyetlen tébolyból.

És a hírek jönnek. Sötét szárnyakon. Egyik a másik után. — — Mintha a lélekharang

akkor is oly mélytűző, fekete szemek voltak, az arca akkor is rózsás volt. Csak hogy ezek a rózsák a halál rózsái voltak.

Dudus beteg volt, nagyon beteg. Ő maga nem tudta, nem is tudta meg soha. Pedig akkor már nagyon belefészkelte magát a kór.

De azért Dudus boldog volt. Örült mindennek. A napsugárnak, a derült égnek, a virágillatnak, a madárdalnak.

Boldogan csicsereget egész nap. Dalolt mindig. Csak akkor hagyta abba, mikor a köhögés félbeszakította.

Életet öntött mindenbe, bár ő a halál csiráját rejtegette magában.

Ha rád gondolkodok Dudus, megtelnek a szemem könnyel. Hisz oly szép, oly kedves voltál. Oly vig, oly boldog voltál.

Egyszere aztán megszűnt dalos lenni. Komoly lett. Órákig elábrondozott egy helyen. Valami titkos bú vette be magát a lelkébe. De nem szólt senkinek. Magába rejtette a titkot, míg végre is kipattant.

Tavaszi nap volt. Verőfényes, meleg tavaszi nap. Úgy emlékszem rá, mintha tegnap történt volna. Dudushoz mentem. Ott találtam a kertben. Egy orgonabokor árnyában ült. Egyedül volt. Úgy elgondolkozott, hogy nem is vett észre.

A háta mögé lopóztam, átfogtam a nyakát s úgy kérdeztem: ki vagyok?

Dudus felkaczagott, s aztán duzogva fordult hátra.

szólna, úgy szólnak ezek a bántó, rövid, de éles szavu kis táviratok a Hiób-hírek. — z.

Érdekes leletek a népvándorlás idejéből.

— A kabai kutatás. —

Hónapokkal ezelőtt egy Kabára való asszony állított be Löfkovits debreczeni ékszerészhez. Egy egész halmaz nyakéket, lánczot, gyűrűt, övet tett elébe, amelyekről azt hitte, hogy drága arany tárgyak. Löfkovits ékszerész felvilágosította akkor az asszonyt, hogy a talált tárgyak között egy sincs arany, de valaminnyi értékes régiség. Később az alispán előtt, részint a nemzeti muzeum, részint a debreczeni főiskolai muzeum javára megvette a régiségeket.

A nemzeti muzeum régiség osztálya, ahová az ékszereket felküldte, értesítette Löfkovitsot, hogy a régiségek Arpad korából valók s hogy a tudomány érdekében kívánatos volna, ha a talált tárgyak helyén további kutatásokat eszközölnének.

Löfkovits ékszerész, mert erre a saját áldozatkészségével hajlandó volt, megkapta a kutatások folytatására az engedélyt. A múlt héten kiment Kabára s a Kovács Mihály ottani gazdember házának udvarán és kertjében próbát végeztetett. Kevés idő múlva caontvázra találtak. Széthullott, sárga emberi csontdarabokat leltek, mellette apró, földpenésztől bevont gyűrűt és nyakéket.

Akkor Löfkovits ismét felküldte a talált tárgyakat a muzeum régiség osztályába és véleményét kért arra, hogy érdemes-e a kutatást folytatni. Ha igen, küldjön ki a muzeum régiség osztálya szakértőt, akinek utbaigazítása mellett folytassák tovább a kutatást. Löfkovits a kérdésre távirati választ kapott, amelyben arról értesítik, hogy »Az eddigi eredmény a legszebb reményekre jogosít, a kutatások folytatása felette kívánatos. Vasárnap a nemzeti muzeum kiküldötte Kabán lesz.«

Dr. Löfkovits Márton ügyvéd és Löfkovits Arthur ékszerész kimentek Kabára, ahol Dr. Semayer Vilibáld, a nemzeti muzeum kiküldötte várta őket. Az előjáróság azonnal munkásokat rendelt a Kovács Mihály házához, a ki a legnagyobb örömmel és szíveséggel fogadta a tudományos kutatást folytató vendégeket.

— Úgy megijesztettél, te rossz ember.

— Hát megijedtetél Dudusom? Úgy-e valami nagyon szépre gondoltál, s most haragszol, hogy kizavartalak gondolataidból.

Rám emelte szép szeméit. Végtelen szomorúságot olvastam ki belőlük. A szívem közepébe nyilalott tekintete. Sohsem láttam még így nézni.

Nem is mertem szólni hozzá. Csak úgy néztem, mintegy szentet. Olyan szenvedő, olyan szomorú is volt.

Egyszere csak megfogta a kezem. Nagyon forró volt a keze. Sokáig néztem rá. Aztán halkán, vontatottan szólt.

— Úgy-e én meghalok nem sokára?

Megrettentem. Ez a leány tudja baját, melyet úgy titkoltunk előtte. — Éreztem, hogy gyöngye vagyok, hogy a szívem lázasan lüktet.

Dudus meg csak nézett rám hosszan, bánatosan. Nem tudtam kiállni ezt a tekintetet. Elfordultam. Aztán beszélni kezdtem. Jókedvűen, vidáman szóltam hozzá.

— Ejnye Dudus, hol vetted ezt a bohó gondolatot? Te és meghalni! Hisz olyan vagy, mint az élet. Mint egy illatos rózsabimbó. — Verd ki fejedből ezt az ostoba gondolatot. Te rossz leány. Ha még egyszer ilyent mondasz, soha többé nem jövök hozzád. — Na neved Dudusom, én kis virágszálom!

Es Dudus nevetett. Kaczagot jóízűen, igazán. Aztán meg a nyakamba borult, ölelt, csókolt.

Várakozásukat felülmutta az eredmény. Csakhamar csontvázra, újabb nyakláncz, karperecz és halántékgyűrűre leltek, amelyekről és a temetkezési rendszerről Dr. Semayer konstatálta, hogy még a népvándorlás idejéből valók. Szlávok viselték az ékszereket s a felfedezett sírhely, szlávok temetkezési helye volt.

A kutatókat a kabaiak gazdag ebéddelel traktálták meg s felette boldogak, hogy az ő vidékükön a népvándorlás idejéből sírokat talált.

A nagyon értékes eredménnyel kecsegtető kutatást tovább folytatja a nemzeti muzeum kiküldöttje Dr. Semayer Vilibáld.

Az elítelt párbajozók.

Ma hozta meg a debreczeni kir. törvényszék ítéletét a nagyszabású párbaj ügyben, óriási érdeklődés és zsufolt hallgatóság előtt.

A mai végtárgyalás délelőtt fél 10 órakor vette kezdetét, a melynek során a 12-ik párbaj-és-etet tárgyalták. Ez volt.

Halász-Gallovich ügy.

Halász Lajos hírlapíró és Gallovich 2 rendbeli párbaj miatt vannak vád alá helyezve, a 2 párbaj egy napon folyt le. Az első pisztolylyal történt, melyből sértetlenül került ki mindkettő, a másik kardpárbaj volt, melyben mindketten súlyosan megsebesültek.

Elnök: Igaz-e, hogy 2 párbajt vívtak és mik voltak az előzmények?

Halász: Nagyváradon 2 joghallgató közt egy párbaj történt, melyben Gallovich mint tanu szerepelt. — Kifogásoltam Gallovich felét, azért Gallovich a Sas kávéházban összeszólalkozott velem, majd tettelegesen bántalmazt meg, melyet Gallovich kezdetben viszonozott. Másnap Gallovich engem és én őt provokáltam.

Elnök: Így tehát kölcsönös volt a kihívás. Halász: Másnap lefolyt a párbaj Reggel pisztolyra sima fegyverrel a Félix-fürdőben, miután itt sérülés nem történt, az előretörtént megállapodás szerint folytattuk karddal.

A kardpárbaj feltételei: végkimerülés bandage-al. Mindketten megsebesültünk. Én 3 sebet kaptam. Gallovich is súlyos sebet kapott. A párbaj után kibékültünk.

Ezután Gallovich következett, ki ugyan azt mondta, mint Halász.

Dr. Kardos védő: Halász ur megelégedett volna avval, ha Gallovich bocsánatot kért volna.

— Hát nem halok meg. Temonadt. Te pedig nem esalsz meg, te sohasem hazudtál nekem. Úgy örülök, olyan boldog vagyok. Hát neved te is. Örülj te is velem.

Most már ő biztatott a nevetésre. És én nevettem vele együtt. Azt hitte a szegény, hogy a nevetéstől csordult ki a könnyem.

Mikor aztán jól kiujjongta magát, akkor újra oda ült mellém. — Komolyan nézett rám. Én is csak néztem ezt a szép lányt. — Sokáig nem szólt semmit. Végre is én szóltam hozzá.

— Hát hova lett a jókedved Dudus? Akkor aztán elkezdett mosolyogni. Gyenge pir futotta át arcát. Közlebb jött hozzám. Odahajtotta a fejét a vállamra és szép csendesen el kezdett sírni.

— Dudus, édes Dudus mi lelt? Miért sírsz? ki bántott? Mi bajod.

Dudus meg csak könnyezett tovább. Csak nagysokára szólt. Akkor is csak annyit mondott:

— Olyan boldog vagyok. Egyszerre tisztán láttam mindent. Ez a leány szeret. A Dudusból nagy leány lett. A szíve, a szerelme tette azzá.

Átkaroltam, odavontam magamhoz. Engedte, hogy letöröljem könnyeit. Engedte, hogy simogassam aranyárga haját.

— Dudusom, édes kis Dudusom, légy hozzám igaz szívvel, bizalommal. Mond el a ba-

Halász: Nem, de segítők sem egyeztek volna bele, mert hírlapírók vagyunk és tettlegességről volt szó, nem lehetett békésen elintézni.

Ügyész: Milyen volt a tettlegesség önök között?

Gallovich: Én megütöttem Halászt és ő engem vissza.

Védő: véletlenül találkozott ön a Sasban Halászszal.

Gallovich: Igen és nagyon ingerült voltam, nem volt szándékom belekötni. Csak véletlen volt az egész veszekedés.

Lovassy Andor tanu előadja, hogy a kihívás mindkét fél részéről egyszerre történt, előadja, hogy a párbaj súlyos feltételek mellett folyt le. A párbaj után a felek Gallovich kezdeményezésére kibékültek.

Órley vallomása után a felolvasása után Adorján Emil tanu hallgatták ki.

Ezzel az utolsó párbajügy is letárgyaltatván, elnök a bizonyítási eljárást befejezettnek nyilvánította.

A vádlottak közül azonban Szathmáry Zoltán hiányzott s így annak megjelenésére a törvényszék 10 percet tűzött ki, mely időre a tárgyalás felfüggesztett.

Időközben Szathmáry Zoltán megjelenén, őt elnök a késésért rendreutasítja.

Következett ezután annak konstatálása, hogy milyenek a vádlottak erkölcsi élete és hogy voltak-e már büntetve.

A beszerzett és az iratokhoz csatolt erkölcsi bizonyítványok szerint a vádlottak előléte kifogástalan s büntetve, Gallovich kivételével, kit már egyszer az egri kir. törvényszék párbajvétségért 8 napi államfogházra ítelt, melyet ki is töltött, egy sem volt.

A vádlottak Schlachta Jenő és dr. Pásztély István kivételével egytől egyig vagyontalanok.

Ezután dr. Gáll Endre kir. ügyész vádbeszédet tartott, melyben a vádat enyhén tártá elé.

Majd vádlottak is szót emeltek védelmükre; legvégül pedig Körössy Kálmán mondott védőbeszédet.

Délután fél 4 órakor hirdette ki az elnök a következő ítéletet:

Ítélet a Gallovich és társai párbaj ügyében.

Ma délután 1/2, 4 órakor hirdette ki 5 Fellege a király nevében Szőke István elnök a törvényszéknek hosszas tanácskozás után meghozott és részletesen megindokolt ítéletét, mely szerint

Gallovich Jenő elsőrendű vádlottat 7 rendbeli párbajviadal vétségéért 2 évi, Halász Lajost 30 napi,

Tarnay Albertet 14 napi, Ormódy Vilmost 30 napi, Redl Szigfriedet 3 napi, Löw Józsefet 8 napi, Szathmáry Zoltánt 60 napi, Tervev Tamást 14 napi, Schlachta Jenőt 5 napi, Lindenfeld Edét 8 napi

államfogházzal sújtotta. Bodnár Gézát és Pásztély Istvánt felmentették.

Gallovich Jenő és a vádlottak nagy része felebbezett a szigorú ítélet ellen.

A kir. ügyész is súlyosbíttáért. S ezzel egy párbajkrónika ismét letűnt az események színteréről.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Október 20. Katonai ellenőrzési szemle Nagy Váradon.

Október 20. A biharmegyei nőegylet választmányi ülése.

Október 21-én. Az iparoktatási bizottság ülése d. u. 4 órakor a városházán.

Október 23. Felolvasó-estély a v. velencei Nép körben.

Október 30. Felolvasó estély a jogakadémián.

Nov. 7. Elnökválasztó rendkívüli közgyűlés a kath. körben d. e. 11 órakor.

November 28. A Szigligeti-társaság felolvasó ülése, d. e. 11 órakor a jogakadémián.

Régészeti és történelmi múzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Wolafka ünneplése.** A debreczeni kath. hívők hétfőn este lampionos menettel tisztelték meg népszerű főpapjukat, dr. Wolafka Nándort névnapja alkalmából. — Kossuth-utca végéről indult a menet s mert a csoportosulás az előreszámított időnél tovább tartott, a tervbe vett és hosszabb ut helyett, a Nap-utczán vonultak a plebánia lak elé. A szakra menő lampionok közül kitűnt az »Eljen Wolafka Nándor« feliratu transparent. A menet közepén fehér ruhás leányok virágkoszorútól körülfont lampionokat vittek. Az egész uton lelkesen és folyton éltették a főpapot. Megható jelenet, nem mindennapi látvány, a szeretet és ragaszkodásnak impozáns megnyilatkozása volt, mikor a püspök az ő tisztelgői közt megjelent s köszönetet mondott az ő szeretett híveinek megemlékezése és a kedves meglepetésért. A folyton tartó éljenzés alatt az volt a boldogabb,

aki hozzáférhetett és kezét csókolhatta. Azután újból lelkesen éltették dr. Wolafka Nándort s a Szent-Anna-utczát előző emberáradat közt zenével vonult vissza a menet.

* **Helyén való gondoskodás.** A halottak napja közeleg, alig tíz nap múlva lesz az emlékezés ideje. Busch Dávid v. főmérnök előterjesztést tett a városi tanácshoz, a melyben felemlíti, hogy Halottak napja alkalmából a Rulikovszky temetőhöz vezető uton nagyforgalom lesz, miért is szükséges a hosszú utat ki-világítani. Legalább 50—60 méter távolságra állítson fel a gazdasági tanácsos petroleum lámpákat.

* **Ezüst mise.** Rermán Márton mező-peterdi plébános ma tartja áldozó papságának 25-ik évfordulóját. Működése szerény körre terjedt, de munka körét kifogástalanul töltötte be és szerény vonzó modorával barátjaivá tette mindazokat, kikkel csak érintkezett. Ünnepségek nem lesznek ezen a szerény jubileumon, de paptársai és barátai közül nagyon sokan felkeresik ezen a szép napon, hogy mindig érzett szeretetüket még jobban éreztessék iránta. Rermán Márton született 1845. okt. 15-én, pappá szenteltetett 1872. október 15-én s 1880. év óta Mező-Peterden Elek Gusztáv cs. és kir. kamarás és neje Gátsy Etelka csillagkeresztes hölgy patronátusa alatt plébánoskodik. Részt vesz a megyei életben is, mint a megyebizottságnak tagja.

* **Az új postai értékjegyek.** Koronaértékre átszámított új postai értékjegyeket hoz a kereskedelmi miniszterium forgalomba a jövő év kezdetén. Ezzel kapcsolatban több rendbeli más fontos reform is életbe lép a postai szállítás terén. A közönséges levelezőlapok postadíja újévtől kezdve az eddigi két krajczár helyett öt fillér lesz s a postai szállítmányok egyéb neméinél, hir szerint az ajánlott levelek portójánál is díjemelések lesznek, a melyek összegétől a kereskedelmi kormány a postai bevételek jelentékeny, 4—500,000 forintnyi emelkedését várja. A jövő évi állami költségvetésnek előirányzásánál már számításba is vették a postai portódíjak emeléséből remélt eme bevételi többletet.

* **Hírek a jogakadémiáról.** Az ifjuság körében legújabb mozgalom indult meg egy hírlap kiadása iránt, a mely lap lenne egyzersmint a polgárság hivatalos közlönye. A mozgalom élén Krüger Aladár II. éves joghallgató áll s remélni lehet, hogy a lap már a

jodat! Én majd vigasztallak. Ketten könnyebben viseljük el a szomorúságot.

— Nincs mit megosztanom veled, te jó, te kedves öregem. Ezt magamnak tartom meg egészen. Nem engedek át senkinek sem belőle. Hisz oly édes, oly boldogító viselni ezt, a mit én a szívemben hordok. Szeretek. Szeretek igazán, erősen. Ezért sirtam. Boldogságból, nagy boldogságból sirtam. . . Hát nem halok meg. Szabad szeretnem. Szabad ábrándoznom, hisz boldog lehetek. Leszek is. Ugy-e édes!

— Az lesz Dudus, nagyon boldog. Aztán kit szeretsz?

Elpirult a leány. Egyideig küzdött benne a szűzi szemérem a boldogság mámorával. De aztán csak úgy sugya mégis megvallotta.

— Kit szeretsz? Oh hát te nem tudod? Pedig tudhatnád. Hát majd megsugom.

És csak lopva, nagy csendesen sugta a fülembe: — Bárdos Janit.

Valami lázas hidegség futott végig rajtam. — Bárdos Jani már félig-meddig vőlegénye volt — hugomnak. És ez a leány ezt szereti.

Szereti az első szerelem, édes, csodás erejével. Szegény kis Dudusom! Miért is kellett megtudnod, mi az a szerelem! . . .

Nem tudtam szólni a leánynak. — Csak néztem, mint pihen ott feje a vállamon, mint úszik a boldogságban az a két szép szemem. Ugy megsajnáltam az ártatlan kis Dudust, a ki még a szerelmében is oly szerencsétlen.

Mi lesz vele, ha megtudja, hogy hiába

szereti azt az embert. Hiába ábrándozik egy boldog, szerelmes jóvőről. Ha szétfoszlik az ábránd, vajjon kibírja-e ez a beteg test?

Ezt nem szabad megérnie. Dudusnak nem szabad megtudnia, hogy hiába szeret.

Ezt fölvettem magamban erősen, határozottan.

És úgy is lett. Dudus nem tudta meg soha, hogy Jani őt nem szereti, hanem másért dobog szíve.

Eljártunk előtte egy komédiát. Eljártunk igazán, hűen. Pedig sokszor zokogni szerettünk volna, mikor kacagtunk. A szívünk vérzett, míg ajkainkkal az örömet hazudtuk.

De hát Dudusért, a Dudus boldogságáért tettük. Meg lehet, meg kell ezt bocsátani. Tudtuk, hogy úgy is szomorú tragedia lesz a vége ennek a játéknak. Nem lakodalmom, nem menyegző, hanem temetés, a Dudus temetése.

Hervadt az napról-napra. Láttuk mindnyájan, csak ő nem vette észre. A nagy boldogság nem engedte, hogy észre vegye.

Mert boldog volt Dudus. Hisz sokan működünk közre, hogy az legyen. Hitt a Jani hazudott szerelmében, hit mindnyájunknak.

De legboldogabb volt, mikor az eljegyzését tartottuk. Mosolygott, majd sirt boldogságában. Remegett, mikor gyűrűt cseréltek.

Nem tudtam oda nézni rá. Mintha a halál angyala huzta volna ujára a gyűrűt. Különböztem. Mindenkinek a szemében a könny ragyogott. A Dudusában is. A boldogság könny-

nyei. A mienkben a végtelen szomorúságé, fájdalomé.

Aztán mily kínos volt végig nézni azt a lázas készülődést a menyegzőre. Mintha érezte volna, hogy sietni kell vele. mert elkésik.

Mindent maga szeretett volna elkészíteni. Egyszer, mikor odamentem hozzájuk, éppen a menyasszonyi ruháját próbálta.

Mintha egy angyal szált volna alá, úgy állott ott. Fején a myrtuskoszorúval.

— Ugy-e szép vagyok?

— Szép vagy édes Dudusom, nagyon szép vagy. Szinte irigyeltek a vőlegényedtől. Kár is vagy te annak.

O e földi vőlegényére gondolt és — mosolygott. Monnyegzője előtt két nappal aztán újra felöltöztették a fehér menyasszonyi ruhájába. Rátették a fejére a hófehér myrtuskoszorút, s aztán oda feltették szépen — a ravatalra. Éppen elkészült minden — a temetésre. És most itt fekszel Dudus hidegen, érzéketlenül.

* * *

Dudus meghalt. Meghalt a lakadalmam előtt, telve boldogsággal, szerelemmel.

Isten veled Dudus! Álmodjál tovább boldogságról, szerelemről. Ugy is oly rövid volt e földi álmod. Oly hamar véget ért.

Isten veled Dudus! A viszontlátásig.

jövő hó elején meg fog jelenni. Legújabbán egy gyorsírókör van alakulóban. A gyorsíró körben a Markovits-Gobelsberg módszert akarják tanítani. A hallgatóság körében nagy érdeklődés mutatkozik az új kör iránt. — Az ifjuság e hó 30-án felolvasó-estélyt fog tartani, a melynek egyik részét fogja képezni Ó Felsője ajánlékának a méltatása. A felolvasó estélyre a napokban bocsájtják ki a meghívókat.

* **A kövezés bajai.** Tudvalevőleg Nagyváradi város közgyűlése elrendelte, hogy a többek között Nogáll-utcát és Kisfürdő-utcát kikövezteti. A munkát már folyik javában, de ezt nem nagyon köszönik meg az ott lakók, mert a feltöltés által el lesz temetve a házuk jó magasan. Különösen Szoták József háztulajdonos jutott furcsa helyzetbe. Annyira fel van töltve háza előtt az utca, hogy a helyet, miszerint kifolyna a víz az udvarából, még az utcán összegyűlt csapadék is az udvarban talál megálló helyet. Kérelmet intézett szorult helyzetében a városi tanácshoz, a melyben kéri, hogy csináltasson a város egy beton csatornát, a mely a vizet a Páris-patakba levezesse. A csatorna 40—50 frtba kerül, s a költséghez Szoták József 20 frt hozzájárulást felajánl.

* **A jobb idők tanuja a muzeumban.** Valamikor még büszkeségét képezte Nagyváradi virágzó malomiparának, ma már szomorú büns üzemek emlékét juttatja eszünkbe. Abból az időből való, mikor még a most begyepesedett László-malom udvarán élénkség, munka folyt; a hatalmas gépek állandó dübörgése jó jövővel, magas osztalékkal kecsegtette a részvényeseket. Az egykori László-malom a biharmegyei gazdasági egyesület által az 1871. évben rendezett gazdasági kiállításon nagy arany érmet nyert. Most, hogy a László-malom örökébe lépett s szintén szomorú sorsra jutott »Hunyady-malom társulat felszámolás alatt áll, az aranyérmet, az igazgatóság megbízásából Szabó József nagybirtokos a biharmegyei régészegyesület muzeumának adta át. Az arany érem nagyobb a régi két forintos tallérokénál; az egyik lapján: »Biharmegyei Gazdasági Egyesület,« — a másik lapján: »Örleményekért. 1871.« bevésés van. A jövő nemzedék már nem fogja tudni, hogy milyen szomorú idők tanuja ez a kerek aranydarab.

* **A szódavíz bérlete.** A Nagyváradi város területén gyártott szikvíz adójának bérletére, mint annak idején megírtuk, a legelőnyösebb pályázatot, évi 6200 frttal Szűts Samu és társa adták be, azonban Feldmann J. pótajánlatában 6500 frt bért ajánlott fel s a közgyűlés ennek folytán új árlejtés megtartását rendelte el. Mint értesülünk, a kérdés azonban nem lesz oly simán s rövid időn belül megoldva, mert a törvényhatóság több tagja nem tartja a törvényhatósághoz méltónak a pótajánlatok figyelembe vételét, miért is meg fogják felelkezni a közgyűlés határozatát s biznának a felelkezés sikerében annál inkább, mert a miniszter mondotta ki egy hasonló eset alkalmából, hogy az ilyen eljárás nélkülözhi az erkölcsi alapot. Értesülésünk szerint Szűts Samu és társa szintén felelkezést adnak be a közgyűlés határozata ellen.

* **Jó lesz jelentkezni.** A katonailag kiképzett népfölkelők szemléje már két nap óta tart. Vasárnap és hétfőn összesen 480 népfölkelő jelentkezett. Ma, szerdán van az utolsó nap a jelentkezésre s ez okból felhívjuk mindazon kiképzett népfölkelőket, akik még nem jelentkeztek, hogy azt ma el ne mulasszák, mert ellenkező esetben pénzbüntetéssel vagy elzárással fenytetnek.

* **Nagyvárad iparosok a hadapródiskolánál.** Vasárnapi számunkban említettük, hogy a honvéd hadapródiskola mestermunkái közül a lakatos, bádigos és mázoló munkákat nagyvárad iparosok nyerték el. Ezen közleményünkre vonatkozólag dr. Sarkadi Lajos a következő sorokat intézte szerkesztőnkhez:

A »Tiszántul« vasárnapi, folyó hó 17. számában megjelent »Helybeli iparosok a hadapródiskolánál« című hír kapcsán kötelességemnek ismerem konstatálni, hogy a mi törekvésünknek sikere első sorban a honvéd hadapródiskolát építő cég tagjainak, kiváltképpen pedig Jirászek Nándor urnak jóindulatu információi folytán Neuschloss Marczel urnak köszönhető, akit minden külső befolyástól ment elhatározásában ismert loyaltása és általában véve az iparosok iránt táplált rokonszenve vezérelt, a mit legfényesebben igazol az a körülmény, hogy a helybeli iparosoknak majd nem minden esetben magasabb vállalati összegért adta ki az illető munkálatokat mint a menyenyiért azok azt elvállalni hajlandóknak nyilatkoztak. És ezen mindenestre ritka előzékenységet tanusította a vállalkozó cég azon egyszerű biztosításunk ellenében, hogy az érdekelt iparosok munkálatainak pontos és szakszerű kiviteléért az erkölcsi felelősséget elvállaljuk.

A netaláni félreértések kikerülése és az igazság érdekében kérem a fentiek közlését. Nagyváradi, 1897. október hó 19-én.

Dr. Sarkadi Lajos.

Mint értesülünk, még több mester-munka, így a szobafestő, üveges, kövező stb. munka nincsen kiadva s kilátás van rá, hogy a vállalkozók ezen munkák kiadásánál is oly szépen járnak el a nagyvárad iparosokkal, mint eddig.

* **Szuronyok között.** Mint mezőtelegdi levelezőnk írja, elfogták azokat a tolvajokat, kik Mező-Telegden egy gazda kárára nagyobb lopást követtek el. A jó firmákat névszerint Brabán Mihályt, ifj. Papp Koszta és Nyenezuc Flórárt a mezőtelegdi esendőörök erős fedezet alatt kísérték be a nagyvárad ügyészséghez, hova a bűnjelek is beküldettek.

* **Königswarter a budapesti szegényeknek.** Königswarter Hermann báró, abból az alkalmából, hogy lova a »Komámasszony« a Szt.-László-díjat megnyerte, megemlékezett a szegényekről is. A budapesti polgármesternek 1500 forintot küldött azon czéllal, hogy az ottani előjáróság szétossza a főváros szegényei között.

* **Szekeresek panasza.** A tüzér-kaszárnya építői a laktanya területének feltöltésénél dolgozott szekereknek nagyobb összeggel adós maradtak. A szegény szekerek neszét vették, hogy a vállalkozóknak még tekintélyes összeg jár a városi pénztárból s kérelmet intéztek a tanácshoz, hogy az ő követelésüket vonja le a vállalkozóktól s nekik fizesse ki. A tanács tegnap délelőtt tárgyalta az ügyet, azonban a szekerek kérelmét nem találta teljesíthetőnek, mivel a laktanyát már átvette a város. Így nem marad más ut a követelés behajtására, mint a perelés.

* **Kérelem fizetésemelésért.** Az új szervezeti szabályzatban Nagyváradi város törvényhatósági bizottsága a mérnöki hivatalhoz egy építőmesteri állást rendszeresített, évi 1200 frt fizetéssel. Nemrég Beothy László főispán az állásra Csordacsics Ferenc építőmestert nevezte ki. Annak idején a törvényhatóság 3 évre ideiglenesen 1500 frt díjazással alkalmazta Csordacsicsot, miért is most, a kinevezés folytán évenként 300 frttal kevesebb lenne, mint eddig volt. Csordacsics Ferenc kérvényt intézett a közgyűléshez, a melyben 300 frt fizetésjavítást kér, hogy továbbra is 1500 frt fizetése legyen.

* **Félre ismert hulla.** Megírtuk a múltkor, hogy október 6-án a Hágó korcsmában halva találtak egy asszonyt. Több tanu akkor Csizsár Jánosné, h.-k.-pályi lakosnak vélte felismerni s el is lett temetve mint Csizsárné. Ma a rendőrségnél jelentkezett a

valódi Csizsárné s kérte a rendőrséget, hogy igazítsa helyre a tévedést. A rendőrség folytatja a nyomozást, hogy a hulla ki létét meglehessen állapítani.

* **Öngyilkos posta főtiszt.** Pérczy Sándor posta főtiszt állapota most már — mint tudósítónk jelenti — egészen jobbra fordult, úgy hogy életben maradása egészen biztos, úgy annyira, hogy valószínűleg már e hó végén haza is fog tudni jönni.

* **A czirkuszban az előadások** máttól fogva fél 8 órakor kezdődnek. Ezzel — nagyon helyesen — azt akarja megszüntetni az igazgatóság, hogy mindig a késő éjjelbe nyuló előadások hamarabb véget érjenek. Ezenkívül állandóan, minden pnteken teljes nagy műsoru diszeladás lesz katonazenével. A műsor különben eléggé változatos és ügyes számokból áll.

* **Elveszett egy arany karperecz** piros kövel a barátok templomától a Nagy-Teleky-utcáig, a becsületes megtaláló sziveskedjék a rendőrségnek, vagy Gallovich Frigyesnek átadni, hol illő jutalomban részesül.

Elfogott család.

Legújabbán a csalásnak egy új neme keletkezett, a mely abból áll, hogy az ügyvédek csapja be valami ürügygel egy-két paraszt ember.

Csak nemrégiben történt, hogy egy csomó előkelő ügyvédet megszaroltak s ma ismét egy ily veszedelmes embert tartóztatott le a rendőrség.

Az eset a következő:

S. J. helybeli fiatal ügyvédnél szeptember 16-án megjelent három földművelő ember s fölkérték, hogy egy váltót, a melyet ők irtak alá, számítottasson le a Nagyváradi Takarékpénztárban.

S. J. igazolásra szólította fel őket, a mire az egyik magát Olló Tógyernek mondotta, míg a másik kettőt Bulbuke János és Takó János néven mutatta be s azt állította, hogy mindannyian jánosdai lakosok.

Olló ezenfelül egy jegyzőkönyvi kivonattal igazolta kilétét.

S. J. valóban fel is vette a váltóra a pénzt. Időközben az ügyvéd levelet irt Olló Tógyernek, a mely levélre azután megjelent az ügyvédnél a valódi Olló Tógyer s ott igazolta, hogy nem ő vette fel a pénzt.

Azóta ez ügyben folyt a vizsgálat, de semmit sem lehetett megtudni.

Ma délben S. J. haza ment, meglepetve találta ott az áll Olló Tógyert, a kit ezután igazolásra szólított fel s miután magát igazolni nem tudta, a rendőrségre kísértette.

A rendőrségnél azután bevallotta, hogy őt Moga Vaszalinnak hívják, s azt mondta, hogy akit ő Takó Jánosnak mutatott be, az az igazi Olló Tógyer, míg Bulbuke Jánost ő nem ismeri.

A pénzre nézve azt vallotta, hogy attól ő 20 forintot, Bulbuke 4 forintot kapott, míg a többit Takó tartotta meg.

Magát természetesen letartóztatták, míg a többiek kézrekerítése végett megkeresték a csendőrséget.

Gyönyörnek sok lett volna.

Az újságírók úgy képzelik el a mesebeli Eldorádót, hogy minden bokorban szencziók virítanak és pedig — megírva, készen és jól.

Én is ezen gondolkozom, mikor szomjazó lélekkel buvok a világ-sajtó hetvenhétféle nyelvű termékeibe.

Haj! de ez nem az Eldorádó! Szürke, lapos, csiri-biri dolgok egytől-egyig. Nincs, nincs, sehol sincs semmi! Pedig »Ő« már türelmetlenül köszörüli torkát.

Hm!, könnyű neki. Ő köszörül, én vágjak, ő akar, én tudjak, ő »Ö«, én petit én! . . .
És sipákol a századvégi szörnyszülőtt: a kisdéd telefon.

— Halló! üvöltöm bele izgalom nélkül.
— Ki az? érdeklődik egy «ismeretlen».
— Tiszáutul, Buksy Balamér, mi tetszik, üvöltöm nyugtalanul.

— Halló! Szenzáció! hangzik vissza.
— Mi az?! kérdem izgalomtól remegő hangon. Urak! csendet kérek! adom a jelszót.
S áll néma csend. Rejtelmes csend.

A kis kagylón keresztül — akár Dodonában — földalatti hangon hallatszik.

— Csodálatos eset történt ma az esti órákban kinnt az állomáson. Püspök-Ladány felől a vonaton egy nagy hosszukás láda érkezett. A különös küldeményt megelőzte egy ugyancsak Püspök-Ladányból kelt távirat, a melyben figyelmeztette az ottani állomásfőnököt az itteni kollégát, hogy jó lenne, ha figyelemmel kísérenék azt a bizonyos hosszukás ládát, mely a 3047-essel érkezik és Brassóba van feladva, illetve címezve, — mert a láda nagyon gyanús, hossza és súlya miatt.

Mint gyors árut adták fel, nem igen értek rá megvizsgálni. Erősen gyanítják, hogy Montonegró állatkereskedő lesz a feladó, mert már hasonlóképpen szállított — dugva nem egy fenevadat. — Az itteni állomáson élénk rémület vett erőt; különösen akkor, mikor a vonat megjöttével azonnal leemelték a nehéz ládaóriást. Gyanús furcsa szaga volt a ládának és észrevették, hogy benne valami hatalmas test mozog. Nem merték saját felelőségükre felbontani, hanem hatósági közegért küldtek. Minden pillanatban várjuk a rendőrség küldöttét, hogy felbonthassák a rejtelmes, veszedelmes ládát. Magam is itt vagyok. Óriási tömeg verődött össze a láda körül.

— Köszönöm! ordítám lázasan, mindjárt ott lesznek!

Ezzel »Ö« elé léptem.

— Kérem, kinnt az állomáson éppen most fognak felbontani egy frissen-jött óriási ládát. Hatóság jelenlétében. Szenzációs meglepetés lesz! Ott kell lennünk! — Két hasábot kérek rezerválni. »Ö« elsápptad, idegesen fölkiáltott:

— Siessen, hogy idejében ott legyen. Két hasáb vár magára.

— Előre nem látható kiadásokra . . . , mondám sötéten.

— Itt van 2 forint! mondá ő végleg sötéten.

Elrohantam.

Lehetett már vagy fél 9. — Sötét volt nagyon. Kinnt az állomáson 3-an hemzsegték a peronon.

— Hol a láda? kérdem tőlük keményen.

— Bent a gyorsáru pénztárnál, feleli az egyik csomaghordozó.

Berohantam.

— Hol a láda? üvöltöttem.

— Hova szól? kérdé egy álmos bácsi.

— Brassóba! kiabáltam.

— Itt van, szólótt hosszas elmélkedés után, 12 kiló, tette hozzá.

— Micsoda?! —

— Ehun van-é, szólótt ő s egy nyomorult mokakuffert bökött meg lábával.

— Ne bolondozzon! hol az óriási láda, ami az este jött? ordítám elkeseredve.

— Uram bocsá; hol vegyem én aztot?

— I — gen? Tagadunk? No jó! Hol az állomás főnöke?

— A bőribe!

— I — i — gen? No jó!

— Kirohantam s berohantam az állomásfőnökhöz.

— Hol a láda?

— Melyik?

— Az óriás? A titkos? A hatóság? A tömeg a fenevad? A rémület? — tajtékzottam elkeseredve

— Hé fogják meg ezt az embert, kiáltá ő rémülten, hisz ez bolond.

— I — gen? — kirohantam — egyenest a sötét éjszakába, illetve a Wöberbe.

Itt aztán elhelyeztem az előre nem láthatókat sörben.

Ejjeli 1 órakor haza vergődtem.

S most pályázati hirdetésményt fogalmazok, a melyben felhívom »lapunk ama bizonyos ismeretlen barátját« mielőbbi jelentkezésre.

Mit csináljak?

Két hasáb várt üresen.

Ha üresen hagyom, »Ö« egyszerűen felelőségre, illetve nyársba von.

Buksy.

IRODALOM.

— »Katholikus pedagógia«. Gyürky Ödönnek jeles folyóiratából megjelent a 9., szeptember havi füzet. Tartalma a következő: A kegyestaniórend jubileuma. (1597—1897.) Irta: Gyürky Ödön. A nemzeti eszme fontossága és helye a nevelés oktatásban. Megnyitó beszéd. A győri szent Benedek rendi főgimnázium tanári karának ez évi alakuló értekezletén mondotta: Acsay Ferencz, főgimnáziumi igazgató. Atöröklés és nevelés. (Folytatás.) Irta: Kozáry Gyula hittanár. A gyermek, annak erényei és hibái. Dupanloup pedagógiájából. (Folytatás.) Irta: Váradi Károly, kegyestanió-rendi főgimnáziumi tanár. Katholikus középiskolázás. Katholikus iskoláink hazafias ünnepe. Irta: Litczky Béla, főreáliskolai hittanár. A történelem és tanítása a középiskolában. Irta: Hummer Nándor, középiskolai tanár, a Szent-István-Társulat titkára. Gyakorlatias vallástani a középiskolában. (Folytatás.) Irta: Pokorny Emánuel, kir. kath. főgimnáziumi hittanár. A magyarországi katolikus középiskolák története. A kath. középiskolák történetét tárgyaló monografiák alapján. Vegyesek. A minden pártolásra méltó folyóiratot ajánljuk olvasóink meleg figyelmébe. Előfizetési ára egész évre 4 frt, félévre 2 frt. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII. ker., Pál-utca 7. sz. II. em.

SPORT.

Alsó-Zsuki lóversenyek.

— Második nap, okt. 17. —

Gyönyörű időben, nagyszámu közönség jelenlétében folyt le az alsó-zsuki második versenynap.

Meglepetésekben nem volt hiány, különösen a harmadik futásban, hol hatszoros pénzt fizettek a totalizátorok és még inkább az elsőben, hol 5-re 75 volt az osztalék.

A versenyek lefolyása a következő volt:

I. Magyar lovar-egylet díja.

I. Akadályverseny 1000 korona, ebből 600 kor. a győztesnek, 200 kor. a másodiknak, 100 kor. a harmadiknak, 50 kor. a negyediknek és tiszteletdíj 50 kor. értékben a győztes lovasnak. Táv. kb. 4000.

I. Gr. Teleky Ferencz Julesája.

II. Br. Wesselényi Ilona Mérgesse.

Ugyanaz id. p. k. Szabadka ap. Furioso.

III. Br. Wesselényi Béla Serpoletteje.

Br. Kemény Ákos 5. é. p. k. Kedvesse.

Tot. 5 37.

II. Első oszt. állami ménék versenye.

(Vadász-verseny).

Tiszteletdíj a győztes lovasnak, adva. gr. Bánffy György ur 6 nméltósága által.

I. Hűség, lov. Bánffy Miklós.

II. Czigány, lov. Gr. Bethlen István.

III. Kis-Bér Öcsese, lov. Szentkereszthy.

Tot. 5 13.

III. Heléna akadályverseny.

Földmivelségi Miniszter díja. Államdíj 2200 frank. Ebből 800 frank a győztesnek, 400 frank a másodiknak 300 frank a harmadiknak, 200 frank a negyediknek, 400 frank a győztes ló tenyésztőjének és tiszteletdíj 100 frank értékben a győztes lovasnak. Táv. kb. 5000 m.

I. Rohonczy Lőrincz Arabellája.

II. Br. Wesselényi Béla Artkemisje.

III. Illyés Viktor Gastonja.

Tot. 5 31.

IV. Hadseregi akadályverseny.

150 arany: legkegyelmesebben adományozva ő felsége által. Ebből 70 arany a győztesnek, 35 arany a másodiknak, 20 arany a harmadiknak, 15 arany a negyediknek, 10 arany az ötödiknek. Sávolság bb 4000 m.

I. Gróf Horváth Tholdy Rudolf főhadnagy Nagy-Kristófia.

II. Hummel Arpad főhadn. Apródja.

III. Zoltán Ernő főhadn. Tuzokja.

Tot. 5 10.

V. Másodoszt. állami ménék versenye.

(Vadász-verseny).

Tiszteletdíj a győztes lovasnak adva gr. Bánffy György ur 6 nmélt. által.

I. Virág, lov. Szentkereszthy.

II. Nonius, lov. Hummel.

III. Tartar Nonius, lov. br. Jósika.

Tot. 5—8.

EGYESÜLETEK.

A zenekedvelők zenekara. A »nagyváradai zenekedvelők egyesületének« zenekara a nyári — szokásos — szünetelés után működését újból megkezdi, miről az egyesületi zenekar mélyen tisztelt tagjait azon felkéréssel értesitem, hogy a gyakorló próbák idejének megállapítása s a szükséges szervezkedés tárgyában f. hó 21-ikén — csütörtök — este 8 órakor az egyesület helyiségében (Nagyipiac-tér, községi polgári fiúiskola épület, II. emelet, 31-ik szám) tartandó értekezletén teljes számban résztvenni s hogy az értekezlet befejezése után azonnal próba is tartható legyen: hangszerüket is magukkal hozni méltóztassanak. Nagyváradon, 1897. október 19. Réz Mihály egyesületi igazgató.

Igazságszolgáltatás.

Ítélet a monstre lopás ügyében.

Tegnapi számunkban már ismertettük azt a nagy lopást, a melyet tegnapelőtt s tegnap tárgyalt a várad kir. törvényszék.

A bünperben szerepelt majdnem az egész Péterszeg község, ki mint vádlott, ki mint tanu.

A népet orgazdák felbujtották a lopásra és a lopott gabonát azután megvették olcsó pénzen.

A tárgyalás lefolyásáról tudósítók a következőkben számol be:

Tegnap a vád- és véd beszédekre került a sor.

Dr. Papp Aurél kir. ügyész sikerült beszédben adta elő az egész dolgot s a bün nagyságát s kérte a bünösök szigorú megbüntetését.

A védő ügyvédek, Rádli Ödön a ki Ekes Józsefet, id. Ekes Józsefet és id. Ekes Józsefnét, Kiss Dénes a ki Ambrus Imrét és dr. Weisberger Lipót a ki Lóvi Salamont védte, — szép beszédekkel igyekeztek a vádlottak ártatlanságát bebizonyítani.

A törvényszék a beszédek után határozat hozatalra s mintegy egy és fél órai tanácskozás után hirdette ki Milye Gyula az ítéletet, mely szerint:

Ekes Józsefet kilencz rendbeli lopásban mondta ki bünösnek s ezért három évi fegyházra s öt évi hivatalvesztésre;

Balogh Sándort 3 rendbeli lopásért kilencz havi börtönre s három évi hivatalvesztésre;

G. Kun Lajost egy rendbeli lopásért egy évi börtönre;

ifj. Garsó Józsefet két rendbeli lopásért s egy orgazdaságért egy évi és hat havi fegyházra;

Tornyi Sándort egy lopásért két havi börtönre;

Tornyi Józsefet egy lopás vétségeért három havi fegyházra;

Ambrus Imrét két rendbeli orgazdaságért hat havi fegyházra;

S. Nagy Lajost egy orgazdaságért három havi fegyházra;

id. Ekes József egy lopásért és egy orgazdaságért kilencz havi fegyházra, id. Ekes Józsefnét három havi fegyházra, Ambrus Sándort orgazdaságért három havi fegyházra;

Gombos Dávidot két rendbeli orgazdaságért hat havi fegyházra és Lóvi Salamont orgazdaságért három havi fegyházra ítélte.

Az ítéletben a vádlottak nagyobb része nyugodott, míg ügyész felebezzett szigorltásért

REGENY-CSARNOK.

VIZ ALATT.

Elbeszélés.

Írta: ROVETTA G. Ford.: S. J. 49.

Egyszerre csak valaki — összeresztett tőle — nevének szólítja. Az őrnagy volt az, a ki a fodrászüzletből jött ki.

Praudino megfordult, egy pár lépéssel visszament, hogy Del Mauticonak elébe menjen: sőt volt bátorsága kezét nyújtani neki és mosolyogni is rá; de ott, egy helyben állva, egy szót sem tudott szólani. Hangja megtagadta a szolgálatot.

»Hogyan van az, hogy Ön már ily korán fent van, kedves gróf ur?»

»Nagyon meleg van!»

»Valóban iszonyú a hőség és nem lehet jól aludni.»

»De Ön — — marquis ur — — Ön is nagyon korán felkelt.»

»Már megszoktam, hogy korán keljek fel. Trevissoba télen, nyáron egyaránt öt órakor kelek fel.»

»Terítettét!»

Az őrnagy udvariasnak mutatta magát Praudino iránt, ki azonban jobban szerette volna, ha olyan mogorva és barátságtalannak látja, mint előtte való napon a Lidón. Dolgai nagyon kedve szerint folyhattak, hogy ilyen jó kedvű volt.

»Es ma? — kérdé hirtelen, karon fogva Aribertit, — mit fogunk ma hölgyeinkkel csinálni?»

»Hölgyeinkkel? Lassabban, vén rokkant! gondolta magában Praudino. Szívesen átengedem neked Ceciliát, ha akarod, sőt ráadásul még Gegiót is!»

»Nos, mit fogunk ma velük csinálni?»

»Meg kell hallgatni, mit kívánnak Navaredo és D'Abala grófnők — válaszolá Ariberti ravaszul.

»Igen, én úgy gondolom, hogy a Lidora akarnak menni ismét.»

»Bizonyára, hiszen fürdőzés ezéjéből jöttek Velenczébe.»

»Es ismét ott fogunk ebédelni?»

»Tehát ez már nem utazik el, — gondolta magában Praudino.

»A Lidón rosszul lehet étkezni, — folytatá Del Mautico.

»Óh az evés a legkevesebb — mondá a másik sóhajtván.

»Bizonyára! És különösen, ha az embernek nincs étvágya és emellett Jamaga és Potagov társaságát is el kell tűrni.»

»Félek tőle!»

»Előttem bizony kiállhatatlanok.»

»Előttem is.»

Először és talán utoljára volt, hogy Ariberti gróf és Del Mautico marquis őszintén egyetértettek.

»Ni! ni. Nézzé csak, kit látunk ott! Elza grófnő, ezen órában!»

Praudino szíve hevesen dobogott és rák-vörös lett.

Az elegáns, illatszeres grófnő közeledett, kávébarna fátyollal arczán; mosolyogva hajlott meg, de csak egy kissé, mert nem tudott jól mozogni, miután ruhái nagyon szorosak voltak.

Elza most még szebbnek és kívánatosabbnak tűnt fel, mint valaha; alig látta meg őt Praudino, eloszlott minden gyűlölete iránta, és visszatért szerelmé. Nyájasan mosolygott reá és az ifjunak csak egy kívánsága volt, hogy nyíltan beszélhessen vele, elmondhassa neki, hogy az elmúlt éjjel mily pokoli kinokat állott

ki, — egy szóval, hogy szereti és megbocsát neki.

»Egyedül, grófnő?»

»Egyedül őrnagy ur.»

»Hogyan esett ez meg?»

»Elmenekültem!» és emellett olyan mozdulatot tett, mint egy fiatal leány, a ki megszökött az intézetből.

»De hol van Cecilia grófnő?»

»De őrnagy ur! Ne gondoljon semmi rosszat! Nincsennek lázadó szándékaim. Itt van már az én ösöm.» És napernyőjével kezében feltűnt D'Abaláné, kipirulva és izgatottan, hangos kiabálások között kergetve Gegiót, ki mellette elszaladva, a galambzat egészen a tér közepéig üldözte.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

A király ajándéka.

Budapest, október 19. (Saj. tud. táv.) Károly román király 500 forintot küldött a budapesti szegények részére.

A néppárt értekezlete.

Budapest, október 19. (Saj. tud. táv.) A néppárt mai értekezletén Molnár felolvasta Marovszky-nak levelét, a melyben kijelenti, hogy elfoglaltsága miatt lemond a párt-jegyzőségről. Buzáth-ot választották meg. Tárgyalták a provizoriumot. Pongrácz bejelentette interpellációját a Majláth-ügyben, interpellálnak még Szalaszky a Kloch-fegyelmi és Balagi-féle ügyben.

A várnai mandátum ügye.

Budapest, okt. 19. (Saját tud. távirata.) A várnai mandátum ügyében Ruffly Pál képviselő befejezte a vizgálatot, — melynek eredményét szombaton terjeszti a Ház elé.

Ujabb hírek Munkácsyról.

Budapest, október 19. (Saj. tud. táv.) Munkácsy budapesti rokonai táviratot kaptak Munkácsinétól, a mely szerint a mesterről szóló hírek tulzottak. A beteg állapota változatlan. Javulás azonban nem állott be.

Sándor és Milán hazatérte.

Budapest, okt. 19. (Saját tud. távirata.) Sándor király és Milán király ma reggel a keleti express-vonattal Belgrádba érkeztek. A pályaudvaron az összes miniszterek és méltóságok fogadták őket. A királyokat a közönség igen melegen üdvözölte az alatt, míg a pályaudvarból a királyi palotába mentek.

Goldi mandátuma felfüggesztve.

N.-Szeben, október 19. (Saj. tud. táv.) A gör. k. kongresszuson az igazoló-bizottság Goldi mandátumának igazolását felfüggesztette, ennek magyar-csekényi beszéde miatt.

Se füle, se farka ülés.

Becs, október 19. (Saját tudósítónk táv.) Az ülés elején három névszerinti szavazás volt Steinwender, Roser és Günthernek a nyelvendeletére vonatkozó indítványa fölött.

A Günther indítványa feletti szavazás alkalmával kiderül, hogy a Ház határozatképtelen.

Kathrein dr. elnök berekeszti az ülést azal a kijelentéssel, hogy a következő ülés délután 6 órakor lesz.

Az ülés vége 1/4 1 órakor.

KÖZGAZDASÁG.

Hogyan trágyázzuk a zöldséges kerteket?

A kertészeti termékek, nevezetesen a zöldség félek kelendősége újabb időben nemesak hogy fokozódik, de azoknak finomságára is különösebb sulyt fektetnek, s főleg nagyobb városokban a finom zöldséget elég jól is fizetik. Az elfásulásra hajlandó, vastagabb rostu zöldséget ellenben senki sem veszi, s így minden kertésznek a ki zöldség félek eladásával foglalkozik, oda kell törekednie, hogy szépen fejlett, szemre is mutatós, a mellett zsenge, lazább sejtű és rostu zöldségféleket vigyen a piacra. Az a kérdés már mostan el lehet-e ezt egyáltalán érnie, s hogyan? A felelet e kérdésre az hogy igenis el lehet, dus trágyázás által.

A kerti termelés ugyanis még nagyobb mértékben hiányzik kívánja a vissza potlást mint a gazdasági termelés, mert az erős trágyázás által növényeink fejlődését is sietetjük, miáltal minden zöldség, a saláta, czeller, hagyma stb. értékesebbé lesz, mert a gyors növés következtében a növény zsenge marad, a sejtek lazábbak, vékony faluak, s az egész növény izletesebbé lesz. Epen ezért a zöldséges kert rendkívül sok istálló trágyát megtűr, s ha nedvességben nincs hiány, nem kell félnünk hogy egyhamar tulságos istálló trágyát alkalmazunk.

A zöldséges kertben rendszerint félig korhadt istálló trágya alkalmazandó, mert ezzel a talajt lazító hamusz anyagokon kívül növényt táplálékot is adunk a talajnak. Igen tanácsos azonban ezen felül még szuperfoszfátot is juttatni a talajba, a mennyiben az istálló trágya elegendő foszforsavat nem tartalmaz, holott éppen a talaj foszforsav tartalma serkenti a növényzet buja fejlődését. Ha tehát szuperfoszfáttal is megtrágyázzuk a talajt, ezáltal a buja fejlődését lényegesen előmozdítják s ez által az ott termelt növényzet még zsengebb még izletesebb lesz. Az oldóható foszforsavat tartalmazó szuperfoszfát különösen a hagyma és czellerre van igen kedvező befolyással s azok termését óriási módon fokozza. Még bujább fejlődést érhetünk el, ha a már ki kelt növényekre kevés chili salétromot hintünk el, 2, 3 heti időközökben.

Az istálló trágyát ha ősszel alkalmazzuk is ne hagyjuk kupaczkokban állani, de terített-sük szét, ellenkezőleg buja foltok keletkeznek vesztéségtől nincs miért tartani, mert az eső és hőlé bemossa a talajba a trágya oldható anyagát s azok a talaj által erőlyesen absorbeáltatnak.

Folyékony trágyát — főleg trágya levét — különösen olyan növények alá használjunk, melyek a friss trágyát szeretik, a melyek zsengegye gyors növéstől függ, minők a saláta, karabé, a laboda stb. folyékony trágyát csak esős, hűvös időben használjunk, mert napfényes, száraz időben a gyökereknek ártalmára lehetne.

Ha kerti talajunkat ilyen módon trágyázzuk s e mellett kellőleg meg is műveljük, a termelt zöldségfélek jóságja jelentékenyen fokozódni fog.

TÖZSDE.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Gabonatözsde.

Készáru búzában az irányzat szilárd volt és 20,000 mm. forgalom mellett árák 5 krral emelkedtek.

Határidők.

Budapest, okt. 19.

Buza ősze	— — — — —	11.98
Buza tavaszra	— — — — —	11.71
Tengeri	— — — — —	5.11
októberre	— — — — —	4.48
Rozs ősze	— — — — —	8.46
Zab ősze	— — — — —	6.08

Értéktözsde.

Az irányzat gyenge.

Budapest, okt. 19.

Osztrák hitel	— — — — —	352.75
Magyar hitel	— — — — —	386.—
Államvasut	— — — — —	334.25
Rimamurányi	— — — — —	258.—
Magyar jelzalog	— — — — —	275.—
Magyar leszámítoló	— — — — —	251.—
Villamos vasut	— — — — —	289.50

Iparbank	161.50
Budapest közuti	386.50
Bécs, okt. 19.	
Az irányzat szilárd.	
Oszt. hitel	353.37
Magyar hitel	386.50
Allamvasut	334.87

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. október 19-én.

Magyar aranyjárdék 4%	121.40
Magyar koronajárdék	99.60
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	121.—
Magyar vasuti kölcsön ezüsten 2 1/2%	101.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.50
Magyar államjogi megváltási kötvény	100.75
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	155.25
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	141.—
Oszt. járadék papírban	102.—
Oszt. járadék ezüsten	102.—
Oszt. járadék aranyban	123.—
Oszt. korona járadék	101.75
1880. oszt. államsorsjegyek	144.—
Oszt. magyar bankrészvény	950.—
Magyar hitelbank részvény	385.50
Oszt. hitelintézeti részvény	352.60
Páris vista	334.—
20 márkás arany	952.—
Német birod. lmi márka	58.75
London vista	119.70
Páris vista	47.50
20 márkás arany	11.75

SZERKESZTOI POSTA.

B.—A. Természetesen egyet értünk levelével és ha programot adhatnánk ezt tennők az előjére. A kath. egyesületi életet egész értékében méltányoljuk, a kath. legény-egylet pedig, mint az iparosoknál régen szokásban volt családias élet pótlását éppen nélkülözhetetlennek tartjuk. Hanem hát ígéretekkkel nem sokat építünk s éppen azért mi is ígéret helyet azt kérjük, hogy majd idejében legyen segítségünkre. Ott fenn nincs akadály, sőt a legőszintébb készség — és áldozatkészség.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Utolsó hét!!

PHOTOPLASTICUM

Fő-utca, „Széchenyi“ szállodában.

Eredeti **üvegfényképek** kiállítása
48 változatban melyek naponként változnak.

Szerdán, október 20-án

HOLLANDIA.

Csütörtökön, október 21-én

II. Lajos bajor király
remek kastélyai.

Pénteken, október 22-én

SVÉD és NORVÉGIA.

Szombaton, október 23-án

A párisi világkiállítás
az 1889-ik évben.

Vasárnap, október 24-én

PÁRIS.

Nyitva naponként d. u. **5-től este 9-ig.**
Belépti díj **20 kr.**

Számos látogatást kér

313 2-2

Herb Ferencz.

JANCSÓ DEZSŐ

ügyvédi irodáját,
Sztaroveszky-u. 8-ik szám alá
helyezte át.

Árverési hirdetmény.

Vagyonbukott Israel K. (Karolin) nváradai volt bej. kereskedő cég csődválasztmányának 1897. évi október 16-ikán tartott ülésében hozott határozatával a csődtömeghez leltározott főutca 292. sz. alatti és a Zöldfa utca 4 sz. alatti bolt helyiségekben levő összesen 3558 frt 97 kr. becsértékű áruk: u. m. kalapok, ingek, harisnyák, különféle férfi és női divatáru cikkek, gyermek játékok stb. stb. és felszerelvények, úgy 68 frt 90 kr értékű butorok nyilvános árveréseni eladása rendeltetvén el, a venni szándékozók azzal értesítettek, hogy ez ingóságok bolti árukra csoportosítva leltári 20 sor. számankét butorokra tételenként készpénz fizetés mellett becsáron alól is eladatnak a legtöbbet ígérőnek.

Az árverés a Zöldfa-utca 4 sz. alatti üzlet helyiségben kezdetik meg **1897. évi október 27-ikén d. e. 9 órakor** folytatatik a fő-utca 292 sz. alatti bolt helyiségben és ugyan ott levő lakáson szükség esetén a következő napokon s mindenkor d. e. 9 és d. u. 3 órakor.

A csődletár alul irt tömeg gondnoknál, — az áru raktár pedig a fő és Zöldfa-utczában levő bolti helyiségekben tömeggondnok közben jöttével bármikor jelentkezés folytán megtekinthető.

Nagyváradon, 1897. október 18-án.

Dr. Wallner Ödön

ügyvéd.
csődtömeg gondnok.

FELHÍVÁS!

A közeledő őszi idényre megérkeztek a *legújabb divatú*

kalap-, czipő- és uri-divatcikkek

melyek kizárólag

— jó minőségben —

és rendkívül

— olcsó árban csak is —

„Reichard áruházában“

Nagyvárad, Fő-utca, Orsolya zárda épület
szerezhetők be.

230-23-25

A marbúrgi czipő gyár egyedüli főraktára.

Nyitáskor minden folytonos újdonságok.

Eredeti angol és olasz kalapok.

☛ T E L E F O N ! ☛

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

NÁDOR L. és TÁRSA

Nagyvárad, Zöldfa-utca.

Ajánlja az őszi és téli évadra a legújabb
vizhatlan 'gráezi PICHLER-kalapokat.

Legnagyobb raktár olasz, angol és PLESS-kalapokban.

Valódi prágai férfi s női bőrkeztyük, angol kötött keztyük.

Férfi- és fiu fehérműek, legújabb nyakkendők.

Illatszerek, pénz- és szivartárczák,

esőernyők, sétabotok,

valódi email ing- és kezelő gombok,

harisnyák és valódi Jäger-alsók

a legnagyobb választékban és legjutányosabb árban.

A LEGNAGYOBB

czipő- és csizma-raktár.

Férfi-, női-, leány- és gyermek-czipők minden kivitelben a legjutányosabban kaphatók.

Valódi orosz Bagaria vizhatlan csizmák

és legnagyobb raktár Galloschni és bőr Camaschnikban.

Csizma- és czipő-különlegességek mérték szerint

a leggyorsabban készítettnek.

308 5-10

☛ T E L E F O N ! ☛